

Kommunstyrelsen

Ann-Britt Svedberg

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kommunchef

Telefon

E-post.

Utredning av Tjörns skolstruktur, del 1

Deltagare i utredningsgruppen:

Marie Louise Bergqvist	Sektorchef Samhällsbyggnad
Åsa Jönsson	Planchef Samhällsbyggnad
Dan Christoffersson	Utvecklingschef BUF
Jörgen Johansson	Verksamhetskoordinator BUF
Christer Andreasson	Byggprojektledare TBAB
Lars Pettersson	VD TBAB
Lars Eriksson	Tf Lokalsamordnare / Utredningsledare

Uppdraget:

På uppdrag av Kommunstyrelsens arbetsutskott har kommunchefen inlett en utredning av Tjörns skolstruktur.

Förstudien ska vara klar innan årets slut och slutrapporten presenteras i juni 2018. Berörda nämnder och styrelser ska i förstudien ge underlag till ett inriktningsbeslut för lokaler och struktur i skolorna på Tjörn.

Utredningen innehåller två delar:

- Del 1: Förslag på ny skolstruktur genom, en jämförelse mellan tre olika skolalternativ – ny samlad skola vid Häggvallskolan och Fridas hage, upprustning och utbyggnad av Bleketskolan eller en ny skola på annan plats.
- Del 2: Förslag på investeringsplan för upprustning och modernisering av samtliga grundskolor på Tjörn för bästa möjliga utnyttjande av lokalerna. (Presenteras senare under 2018)

Tjörn har en positiv inflyttning och flera nya detaljplaner för byggnation tas fram och behovet av skolor är en del av detaljplanen. Befolkningsprognosen har överträffat förväntningarna och ökningen av antalet barn är stort. Det har också kommit nya krav och reformer som påverkar skolan.

Syftet med utredningen är att ge politiken ett underlag för beslut om modernisering av skolstrukturen på Tjörn. Därför behövs ett samlat grepp om hela lokal- och strukturfrågan avseende skola och barnomsorg kopplat till behovet av framtida lokaler med stöd av redan genomförda utredningar.

Nuläge Förskolor:

Kommunen har några nya förskolor, men också några av äldre datum. I samtliga delområden är de huvudsakliga byggnaderna kompletterade med moduler, inhysta i skolor eller i närbelägna villor enligt följande där antalet avdelningar i ordinarie lokaler är markerade med fet text medan de tillfälliga lokalerna är skrivna i kursiv text:

Skärhamn: **4 +2** + 1 (*modul*) +2 (*i skolan*)

Rönnäng: **6 + 1** (Jollen) + 1 (*moduler*)

Myggenäs: **5 + 4** (*moduler*)

Källekärr: **6 + 1** (*i villa*)

Höviksnäs: **8 + 1** (*Blå huset*)

Om en målsättning skall vara att verksamheterna skall bedrivas i ordinarie lokaler så visar statistik över befolkningsutvecklingen att samtliga områden behöver kompletteras. Befolkningsprognosen visar på ett stort behov den kommande 10-årsperioden. I dagsläget vittnar intervjuer med förskolecheferna om att det är främst de yngre barnen, 1-3 år, som tillkommer via inflyttning. På vissa förskolor är det svårt att få plats i de yngre grupperna redan under kommande läsår. Det kan betyda att det på kort sikt behöver kompletteras med ytterligare tillfälliga lösningar men beroende på vilket alternativ för framtida skolstruktur som väljs kan om- och utbyggnader planeras i samklang med skolanpassningar.

Nuläge Skolor:

På Tjörn finns det idag 5 skolor för åk. F-5 och två skolor för åk. 6-9. Gemensamt för de 5 skolorna för åk. F-5 är att de är förhållandevis små och att de oftast har att klassindelningar utifrån ogynnsamma delningstal vilket leder till att klasserna då blir små och resursineffektiva. Därtill har kommunen en indelning som inte är optimal utifrån gällande styrdokument genom att årskurs 6 idag går på högstadieskolorna. Konsekvensen av den nuvarande organisationen innebär att eleverna byter skola i samband med att betygens ska sättas för första gången under skolgången. Häggvallsskolan har idag 3 klasser per årskurs (3-parallellig) med storlek på runt 30 elever. Redan nästa läsår behöver 6:orna, om de skall gå kvar, delas upp i 4 klasser och sedan fortsätter det så varje påföljande år. Skolan blir alltså 4-parallellig enbart baserad på nu i skolsystemet kända elever.

Bleketskolan, är 3-parallellig i motsvarande årskurser och kan så vara i minst 5 år till utifrån befolkningsstatistiken.

Bleketskolan är nu föremål för nödvändig renovering alternativt ersättning beroende på vilket beslut som fattas om framtida skolstruktur. Under alla förhållande behöver ersättningslokaler i det korta perspektivet skapas för byggnaderna C, D och E där ohälsa upplevs.

Befolkningsutvecklingen i perspektivet barn och ungdomar:

Det har i kommunen gjorts ett antal utredningar, såväl internt som externt, där man kommit till slutsatser att den förväntade inflyttningen inte nämnvärt påverkar antalet barn och elever och därmed lokalbehovet. När nu kommunens planarbete resulterar i byggnation av flera områden samtidigt som det lagts en hel del arbete med att förfina det statistiska materialet framträder en annan bild.

Statistik är ju baserad på kända fakta, men också professionella antaganden om den fortsatta utvecklingen utifrån kommunens planering av områden. Det finns delar i den som är svårare att överblicka, några exempel på detta är flyktingmottagning, generationsskifte i områden eller konjunktursvängningar som påverkar byggnation och prisbilden på bostäder.

I vårt arbete har vi försökt finna samband mellan de olika åldersgrupperna för barn och ungdomar i förhållande till den totala befolkningen, såväl i helheten som områdesvis. Mycket baseras på Statisticons beräkningar över hur befolkningen förändras i de olika åldersgrupperna och delområdena. Vi har också fört resonemang kring vad en eventuell konjunkturedgång kan innebära och vilka av detaljplanerna det främst skulle påverka.

Det faktum att det är svårt att förutse alla faktorer som kan påverka det faktiska utfallet av barn och elever har vi försökt att parera genom att titta på lösningar som är mindre känsliga för detta genom att möjliggöra en mer flexibel lokalanvändning.

I **bilaga 1** finns några bilder på statistik vi använt som underlag för våra antaganden om barnutvecklingen i våra förskolor och skolor.

Vår målsättning vid framtagandet av de olika alternativa förslagen:

Utifrån det beskrivna nuläget ovan vill vi presentera några alternativ där målsättningen är att;

- beakta förutsättningarna för god och modern pedagogisk verksamhet
- eftersträva en god ekonomisk hushållning, såväl i utbyggnadsskedet som i den dagliga driften

- planera för flexibla och ändamålsenliga lösningar där lokaler kan användas till olika ändamål utifrån aktuellt barn/elevantal.
- återföra årskurs 6 till mellanstadiet för bättre efterlevnad av nu gällande styrdokument där Skollagen föreskriver stadieindelad timplan och där betygsättningen i årskurs 6 ger vid hand att pedagogerna måste ges ökade möjligheter att göra en likvärdig bedömning av elevernas måluppfyllelse.
- eliminera behovet av tillfälliga, och oftast dyra, lokallösningar som moduler och liknande.
- i samtliga skolalternativ eftersträva bästa lokallösning även för områdets förskola

Alternativen och dess konsekvenser:

Om vi börjar med att titta på nuvarande skolorganisation och tänker oss att den bibehålls så ser vi skillnaden på antalet klasser jämfört med de två andra förslagen. Siffrorna som återfinns i **bilaga 2** är här baserade på en uppräkningsmetod med 16 % till år 2022 och med 11 % de följande fem åren i samtliga delområden utifrån antaganden i statistikmaterialet.

Vi ser då att behovet av antalet klasser/grupper ökar från 74 till 91 år 2022 och till 95 år 2027 utifrån uppräkningsmetoden i befolkningsprognosen. Det är därför inte optimalt att behålla nuvarande organisation då det skulle innebära behov av nya förskolor och skolbyggnader i samtliga delområden. I de olika alternativen som följer kommer vi att försöka visa hur antalet klasser kan variera utifrån modellernas konstruktion. I samtliga förslag återbördas årskurs 6 till mellanstadiet för bättre efterlevnad av Skollagen som föreskriver en stadieindelad timplan och betygsättning i åk 6 i syfte att uppnå en likvärdig bedömning.

Alternativ A; Gemensamt högstadium på Häggvallsskolan.

Ett alternativ i uppdraget är att skapa en gemensam högstadieskola. Enligt våra beräkningar i **bilaga 3** blir det en storlek på denna skola som omfattar mellan 7-9 paralleller. Samtidigt är Häggvallsskolan och Fridas hage utifrån nu befintlig elevutveckling redan för små inom några år, vilket betyder att det blir en omfattande utbyggnad av detta skolområde. Ett gemensamt högstadium skulle kunna innebära att övriga skolor behåller nuvarande organisation med den skillnaden att åk 6 återvänder till åk F-6-skolorna. Det i sin tur för med sig att plats måste beredas i dessa skolor och det är endast i Kållekärr som åk 6 kan inrymmas de närmaste åren. Rönnäng och Myggenäs skolor behöver byggas till och i Skärhamn kan man klara ytterligare några år om förskoleverksamheten, som idag nyttjar två klassrum, flyttas till annan plats. Bleketskolan skulle

då kunna byggas om till förskola för områdena Skärhamn och Rönnäng och/eller annat ändamål t.ex. lägenheter eller äldreboende. I Höviksnäs och Myggenäs behöver då byggas nya förskolor i en storlek av 4-6 avdelningar för att kunna avyttra de tillfälliga lösningarna. Kanske kan Kållekärrs förskola räcka om det går att styra barn till någon av de byggda förskolorna i Myggenäs eller Höviksnäs.

Alternativ B; Två enheter där årskurserna 4-9 samlas och övriga skolor behåller F-3

I detta alternativ byggs dagens högstadieskolor Häggvall och Bleket ut till att omfatta årskurserna 4-9. Övriga skolor behålls men omfattar årskurserna F-3. Denna modell innebär att barnen kan gå kvar i "hemmaskolan" när de är små och först till årskurs 4 åka buss till 4-9-skolorna. Här bereds också möjlighet till kloka klassindelningar på 4-9-skolorna medan F-3-skolorna har att hantera de delningstal som är aktuella.

I detta alternativ skapas en ökad flexibilitet i samtliga F-3-skolor som med fördel kan anpassas till förskoleverksamhet om ett ökat behov uppstår, utifrån aktuella barn/elevsiffror. Även detta förslag innebär en återuppbyggnad av Bleket, till ett 4-parallelligt mellanstadium och ett högstadium motsvarande 3-4 paralleller. Häggvallsskolan byggs nu ut med ett mellanstadium av 5 paralleller. För förskolornas del innebär detta att de kan inrymmas i de skollokaler som åk 4-5 lämnar. Det innebär att byggnation av nya förskolor kan skjutas på åtminstone 5 år förutsatt att 4-9-skolornas byggnationer kommer igång snarast. Undantaget är Myggenäs där skolan bör byggas till med motsvarande 4-5 avdelningar förskola under förutsättning att modulerna skall avvecklas.

I **bilaga 4** ses beräkning av antalet klasser utifrån samma grunder som i föregående tabeller.

Alternativ C; Bleketskolan ersätts av ny skola på annan plats.

Detta alternativ kan innefattas i förslag B med den skillnaden att Bleketskolan omstruktureras till annat ändamål och ny skola byggs. Här är såväl kostnad som tidsaspekten något som försvårar detta alternativ då kommunen sannolikt behöver ha ersättningslokaler för Bleketskolan under längre tid innan en ny skola kan stå klar. Det finns i nuläget inga detaljplaner där ny skola finns med. Vi har därför gjort bedömningen att detta förslag ställer sig orimligt då en ny skola på annan plats sannolikt inte kan stå klar förrän om tidigast 7-8 år.

Att beakta i samtliga förslag:

Vi står inför en oundviklig ersättnings-situation av delar av Bleketskolan där moduler kommer att behövas under tiden tills beslut fattats och en långsiktig lösning skapats. Vi har nu funnit en delösning som innebär att årskurs 6 är kvar i Rönnäng och Skärhamn. Då ser det ut som att det är moduler motsvarande 9,5 klassrum som behövs i Bleket. Dessa tar ganska stor plats, även om vi använder en tvåvåningslösning. Samtidigt är det viktigt att placeringen blir sådan att de inte står i vägen för byggnationer så att dyrbar ometablering blir nödvändig. Ett omarbetat förslag till placering av modulerna innebär två stycken tvåvåningslösningar om vardera 4 klassrum där den ena placeras där cykel/mopedgaraget finns idag och den andra i södra ändan av fotbollsplanen efter gångvägen. Detta tar i anspråk en liten del av fotbollsplanen men vår bedömning är att resterande yta väl motsvarar de behov som finns. Därtill placeras en mindre modul framför byggnad A som inrymmer uppehållsrum/elevcafé. Slutligen placeras två NO-salar med mellanliggande preparationsutrymme i anslutningen till den verkstadsbyggnad som finns på skolans östra sida. Vid en sådan lösning kan lokalerna i byggnaderna A och B samt matsal och idrottshall användas. Det behövs heller inte köpas in extra skolskjutsar som skulle bli fallet om etablering sker på annan plats.

Utredningsgruppens förslag:

Då beräkningarna visar att nuvarande förskolor och skolor inte rymmer alla barn/elever ens på 5 års sikt ser vi det som nödvändigt att tillskapa mer lokaler.

I beaktande av samtliga presenterade förslag och de ovan presenterade målsättningar gruppen satt upp för sitt arbete ser vi alternativ B som det bästa förslaget. Det innebär en ganska omfattande utbyggnad av Häggvallsskolan med bl.a. ett mellanstadium och återuppbyggnad av Bleketskolan, men därutöver hålls kostnader nere genom att delområdenas behov av förskola kan tillgodoses genom anpassningar i befintliga skolor där mellanstadiet lämnar plats. I Myggenäs och Fridas hage kan dock skolorna behöva byggas till med motsvarande 2 respektive 3 förskoleavdelningar under förutsättning att tillfälliga lösningar skall avvecklas. Det kan alltså pareras över tid genom senare uppsägning av aktuella moduler.

Modellen skapar också förutsättningar för att följa befolkningsutvecklingen under tiden de två 4-9-skolorna byggs, för att därigenom bättre kunna avgöra behovet av förskoleplatser i F-3-skolorna.

Vi ser också en möjlighet till en flexiblere användning av de kombinerade byggnaderna där förskola och F-3 finns genom mer flexibla gränser beroende på aktuella barn/elevgrupper. Detta innebär sannolikt mindre konjunkturkänslighet om antagandet i statistikmaterialet visar sig

inte överensstämma med verkligheten. Därtill kan det också medföra det positiva i att F-3-skolorna i samband med anpassningar för förskolan kan uppgraderas vad gäller ytskikt och miljö.

I de två 4-9-skolorna ser vi goda möjligheter till mer effektiva klassindelningar, vilket i sin tur leder till ökade möjligheter att under goda pedagogiska förutsättningar klara sina budgetramar.

Utifrån elevuppräknningen ser vi att det redan om 5 år går att minska antalet klasser med 9 jämfört med om nuvarande organisation skulle fortsätta oförändrat utan att klasserna blir orimligt stora. Detta ger goda ekonomiska fördelar i verksamheternas driftsbudget.

En direkt jämförelse mellan alternativen A och B visar att det behöver byggas på färre ställen i alternativ B. Det visar sig också att det blir mer driftsekoniskt med alternativ B då klassantalet blir färre. I vårt ställningstagande har vi också beaktat den av många politiker uttalade tanken att hela kommunen skall leva och att det skulle rimma illa att då inte ha högstadieskola även i den södra delen.

Se **bilaga 5** där de olika förslagen jämförs utifrån de uppsatta målen.

När det gäller skolutbyggnad i Höviksnäs bör man i planeringen ta höjd för fortsatt stor potential för utbyggnad på norra Tjörn, bl.a. ligger planeringen av Almöstrand som tänkbar i slutet eller strax efter denna förstudies tidsrymd.

Bilaga 1: Statistikunderlag

Befolkningsförändring per åldersgrupper och område				
Källa: Statisticon november 2017				
				2017-11-23 LE
Område	Åldersgrupp	Förändring 2016 - 2022 i %	Förändring 2017-2022 i %	Förändring 2022-2026 i %
Skärhamn/Stockevik	0-5 år	48,7	41,4	7
	6-9 år	11,5	18,2	16,6
	10-12 år	0	-7,3	30
	13-15 år	20,7	16,7	-14,7
Rönnäng/Klädesh./Bleket	0-5 år	15,8	16,9	1,6
	6-9 år	5,2	15,8	10,6
	10-12 år	17,1	3,3	5,7
	13-15 år	38,9	26,9	3,3
Norra Tjörn	0-5 år	21,7	11,8	3,2
	6-9 år	18,9	10,7	9,7
	10-12 år	-7,8	-7,3	16,8
	13-15 år	19,3	4	1,9
Almönsund/ Myggenäs/LA	0-5 år	26,6	15,9	10,7
	6-9 år	20	28,6	10,6
	10-12 år	28,9	1,8	25,9
	13-15 år	7,8	15,9	7,3
Höviksnäs	0-5 år	6,4	-3	6,6
	6-9 år	18	9,2	0
	10-12 år	23	21,9	5
	13-15 år	46,9	40,3	3,2
Bleket	13-15 år	33,3	25,8	-6,7
Häggvall	13-15 år	21	17,5	3,4

Ålder	2017	2022	2027	2032	Total ökning	
1	173	194	206	210		
2	169	199	213	218	2017 - 2022	15,06%
3	184	199	217	224	2022 - 2027	10,57%
4	163	199	219	227	2027 - 3032	6,72%
5	150	207	220	230		
6	155	203	222	232		
7	182	196	222	234		
8	173	206	221	236		
9	169	187	220	236		
10	195	175	225	237		
11	181	178	221	237		
12	171	200	214	236		
13	158	192	222	234		
14	170	188	206	233		
15	157	211	196	238		
Summor	2550	2934	3244	3462		

Elever i skolan	17-nov	Antal klasser	År 2022	Antal klasser	År 2027	Antal klasser
Myggenäs Fsk	21	1	24	2	27	2
Åk 1-3	92	4	107	6	118	6
Åk 4-5	75	3	87	4	97	4
Åk 6	27	1	31	2	35	2
Fridas hage Fsk	31	2	36	2	40	2
Åk 1-3	107	6	124	6	138	6
Åk 4-5	57	2	66	4	73	4
Åk 6	27	1	31	2	35	2
Källekärr Fsk	27	2	31	2	35	2
Åk 1-3	94	5	109	6	121	6
Åk 4-5	74	3	86	4	95	4
Åk 6	27	1	31	2	35	2
Häggvall Åk 6						
Åk 7-9	278	9	322	12	358	14
Skärhamn Fsk	31	2	36	2	40	2
Åk 1-3	113	6	131	6	145	6
Åk 4-5	85	4	99	4	109	4
Åk 6	43	1	50	2	55	2
Rönnäng Fsk	30	2	35	2	39	2
Åk 1-3	91	5	106	6	117	6
Åk 4-5	67	4	78	4	86	4
Åk 6	35	1	41	2	45	2
Bleket åk 6						
Åk 7-9	208	9	241	9	268	11
	1640	74	1902	91	2112	95

Bilaga 2: Fortsätta med nuvarande organisation

Bilaga 3: Alternativ A. Gemensamt högstadium på Häggvall, övriga skolor F-6

Uppräkning 16% till år 2022, därefter 11 % 2022-2027. Här behålls alla skolor och 7-9 samlas i Höviksnäs					
Elever i skolan	17-nov	År 2022	Antal klasser	År 2027	Ant. Klasser
Myggenäs Fsk	21	24	2	27	2
Åk 1-3	92	107	6	119	6
Åk 4-6		118	6	131	6
Källekärr Fsk	27	31	2	34	2
Åk 1-3	94	109	6	121	6
Åk 4-6		117	6	130	6
Höviksnäs Fsk	31	36	2	40	2
Åk 1-3	107	124	6	138	6
Åk 4-6	291	97	3	108	6
Åk 7-9	278	563	21	625	24
Rönnäng Fsk	30	35	2	39	2
Åk 1-3	91	106	6	118	6
Åk 4-6		119	6	132	6
Skärhamn Fsk	31	36	2	40	2
Åk 1-3	113	131	6	145	6
Åk 4-6		149	6	165	6
Bleket					
		1902	88	2111	94

Bilaga 4: Alternativ B. Två 4-9-skolor, övriga F-3 i kombination med förskolor

Uppräkning 16% till år 2022, därefter 11 % 2022-2027. Här behålls alla skolor F-3 och år 4-9 samlas i Höviksnäs och Bleket					
Elever i skolan	17-nov	År 2022	Antal klasser	År 2027	Ant. Klasser
Myggenäs Fsk	21	24	2	27	2
Åk 1-3	92	107	6	119	6
				0	
Källekärr Fsk	27	31	2	34	2
Åk 1-3	94	109	6	121	6
				0	
Höviksnäs Fsk	31	36	2	40	2
Åk 1-3	107	124	6	138	6
Åk 4-6	291	332	12	369	15
Åk 7-9	278	322	12	357	12
				0	
Rönnäng Fsk	30	35	2	39	2
Åk 1-3	91	106	6	118	6
				0	
Skärhamn Fsk	31	36	2	40	2
Åk 1-3	113	131	6	145	6
				0	
Bleket				0	
Åk 4-6	230	268	9	297	12
Åk 7-9	208	241	9	268	9
		1902	82	2111	88

Bilaga 5: Bedömning utifrån målsättning

BEDÖMNINGAR AV ALTERNATIVEN UTIFRÅN VÅRA MÅLSÄTTNINGAR			
Alternativ C bedöms ej då det inte kan vara aktuellt utifrån tidsaspekten			
ÅLSÄTTNING	Fortsätta dagens organisation	Alternativ A	Alternativ B
akta förutsättningarna för god och modern pedagogisk verksamhet	Kan hämmas av dyra driftskostnader. Kräver fler pedagoger	Har goda förutsättningar	Har goda förutsättningar
ersträva god ekonomisk schällning, såväl vid byggnation m i dagliga driften	Kräver flest byggnationer av såväl skolor som förskolor. Ger ogynnsamma delningstal i åk. 1-6. Dyraste alternativet	Effektivare än dagens org. Kräver fler byggnationer än alt. B. Sämre delningstal åk 4-6 än alt. B. Dyrt alternativ	Minst antal nybyggnationer. Lägsta driftskostnaden genom färre klasser. Minst dyra alternativet
anera för flexibla och damålsenliga lösningar utifrån tuellt barn/elevantal	Ger ingen flexibilitet mellan förskola/skola då fler byggnationer krävs	Ger ingen flexibilitet mellan förskola/skola då fler byggnationer krävs	Enda alt. med gemensamma lokaler med skola F-3 där flexibiliteten kan nyttjas
erföra årskurs 6 till mellanstadiet i lighet med Skolverkets föreskrifter	Kan ske då skolutbyggnader krävs på samtliga delområden, kan ta lång tid att uppnå i hela kommunen	De återförs till resp. LM-skola	De planeras in i de två 4-9-skolorna
minera behovet av tillfälliga, och ta dyra, lokallösningar som moduler och liknande	Beaktas i planering av byggnader och genom fortlöpande kontroll av befolkningsprognoserna	Beaktas i planering av byggnader och genom fortlöpande kontroll av befolkningsprognoserna	Moduler tas succesivt bort i samband med ombyggnader av F-3-skolorna efter att de två 4-9-skolorna står klara
amtliga skolalternativ eftersträva sta lokallösning även för områdets rskola	Kräver nybyggnad av förskolor som innebär goda förutsättningar	Kräver nybyggnad av förskolor som innebär goda förutsättningar	Kräver minst nybyggnationer, däremot ombyggnationer i F-3-skolorna och då ges goda förutsättningar